Ч. 251. Львів, неділя дня 8. (21.) листопада 1909. Річник XIII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублів; з висилкою двічи в тижни $5^1/_2$ доляра, або 10 рублів; з висилкою що суботи $4^1/_2$ доляра, або 9 рублів.
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дн крім неділь руских сьвят о $5^1/_2$ год. по полудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« при ул. Оссолїньских ч. 11. (партерл (фронт від ул. уТхої). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене.—
Рекламациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймаюо-ся по цїні 20 с. від стртс ки, а в „Надісланім“ 40 іч від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Автономічні струї серед народностий західної Росиї.

(Дальше.)

Децентралїзациї держави пособляє в части і саме чиновництво российске. Российске царство се одно з найбільших на сьвітї. Тим то в Росиї навіть в часї найбільшого самодержавія не правили одною волею з Петербурга. Поодинокі сатрапи-ґенералґубернатори все поступали самовільно, не зважаючи на укази з гори і приготовляли тим підстави до централїзациї.

Пособляє сему також обставина, що в Росиї живуть всякі народи не тільки не історичні, але й такі, що недавно втратили самостійність, як Грузини, Вірмени, Поляки ітп. і мають ще живу традицию. З першим подузом свободи в 1905 відчуто потребу самостійности і на перших зїздах земских відозвали ся голосом про потребу надання самоуправи.

Се змаганє виявило ся підчас першої думи (27/IV—10/VI 1906) в 5 окремих зорґанїзованих народних ґрупах: естоньскій, литовскій, лотискій, польскій і українській і заснованю з почину А. Ледницкого „Клюбу автономістів“. Не вспів він вправдї розвязати справи децентралїзациї, але витичив дорогу до сеї цїли і ствердив тїсну звязь ідеї децентралїзациї в Росиї з национальним питанєм.

А що се не була ідея видумана лише інтелїґенциєю, але дїйсна потреба, доказом сего обставина, що по розігнаню двох перших дум ся ідея не завмерла, а захопила широкі верстви народні. Зібрані в цьвітнї 1907. р. представники тих верств заявили ся за наданєм самоуправи не тілько всїм народам Росиї, але й российским провінциям, як Сибір. Крім того й в часописях широко обговорювано сю справу. Почали творити ся також товариства, а в маю 1909 подано до зареєстрованя в Петербурзї статут »Товариства зведеня народностий поселених в российскій державі“.

Хоч реакция з підмогою чиновництва сему опирає ся, проявляють ся струї автономічні в ріжних сторонах Росиї, а лїнія потягнена від Пскова до Ростова на Доном дїлить европ. Росию (з виїмком Фінляндиї і Кавказу) на дві засадничо відмінні части: східну з значною перевагою Москалів і західну, де Москалї є зайдами посеред Білорусинів, Естонців, Литовців, Лотишів, Молдаван, Поляків, Українців і Жидів.

Подамо тут погляд на змаганя до самоуправи посеред Українців-Русинів, найчисленнїйших в західній части держави.

Минули вже ті часи, каже автор, коли Русин додавав до свого назвиска закінченє ов і перетворював ся в Москаля. Чиновниче гнобленє і грабованє розбудило і тут народну сьвідомість та почутє окремішности, яка проявляє ся в уживаню народної назви Україна Українець замісць урядової Малоросия, Малоросъ, а ще глубше проявляє ся се в автономічних змаганях. Лучить ще Українців з Москалями православіє, але й сей злучник розриває ся штундою. Починає бистро розвивати ся лїтература і публїцистика, що сьвідчить о зрості народної сьвідомости.

Автор дальше згадує, як Україна добровільно в 1654 р. за Хмельницкого злучила ся з Московщиною, щоби визволити ся зпід Польщі, як опісля Московщина почала нехтувати Переяславску умову і забрала ся до московщеня України, як в рр. 1665—66 насильства московскої адміністрациї викликали ворохобню на Українї, а доперва приєднанє української старшини відданєм в крепацтво народних верств уможливило накинути Українї московску адміністрацию, а на останку за Петра В. і Катерини II довершено заневоленє України, знесенєм Гетьманьщини і зруйнованєм Запорожскої Січи.

Се однак не спинило змагань до відзисканя втраченої самостійности. Так Капнїст, оден з найвизначнїйших людий між укр. інтелїґенциєю, глядить в 1701 р. помочи для тих українських народних змагань у Прусаків, инші покладають надії на Наполеона, а ще инші на листопадове повстанє Польщі. Але віра у власні сили слабла щораз.

Україна, перемінена Катериною II в малоросийску ґубернїю, дізнавала ще більшого гнобленя за Миколая I. По згно-

Де моя лента?

Кирило Перевернголова, кошовий з Худобинець, ладить ся на злет до Пацикова. Се торжество єму вже від кількох тижнїв морочить голову, робота єго не береть ся, заєдно лиш о тім думає, як то він зі своїми січовиками буде пописувати ся перед сторонними, а навіть перед самим атаманом. Гучні брава і оплески причувають ся єму в снї і на яві. Тож тільки єго роботи, що муштра своїх січовиків. Повиучував їх ріжних вихилясів, викрутасів, обертасів, а які кумедні фіґури-піраміди вивчив ставити!... Де, де, де! Стає приміром три товариші, на них другі два, а на самім вершку найславнїйша товаришка! Най ся Анджельо сховає! Кирило аж трему дістав, бо злет вже завтра. Тож зібрав в послїдне славне товариство на вигонї, та оголосив, щоби досьвіта всї товариші і товаришки, як оден муж і одна баба явились в повній парадї в лентах коло єго хати, відки має рушити похід під єго проводом.

— Параско, каже Кирило до жінки, щоби менї досьвіта був готовий обід, тай на дорогу полуденок паланиця з сиром, бо я машерую до Пацикова на цїлий день. Чуєш?

— Ой чую, чую! Бій ся Бога, чоловіче, та ти лиш вічно машеруєш, та машеруєш, а праця пропадає. Таж овес на кривих нивах вже зовсїм висипав ся, як завтра не вхопимо, то вже й не буде що збирати!

— Мовчи, дурна бабо, тобі до горшка, та помела, а не до полїтики мішатись, а овес можеш сама зібрати, як ти така ґаздиня.

— То лишу хату і малу дитину від грудий, а сама піду овес жати?

— Хата без тебе не западесь, а дитини також чорт не вхопить, як її возьмеш з собою на криві ниви. Дискусия замкнена, сказав Кирило парляментарно і вийшов з хати, тріснувши дверми за собою.

Не зрозумівши послїдних слів Параска вже й не відзивалась, впрочім не було до кого говорити.

Розклала зараз таки ватру, наставила борщ та кулешу, замісила паланицю з сиром, та всадила до печі, щоби на рано всьо було готове.

Досьвіта ще не зоріло, ще Кирило здорово храпів, як Параска заповинувши своє немовлятко, взяла клуночок з харчем і серпом в одну руку, а дитину на другу і пішла жати овес на криві ниви.

Зриваєсь рано Кирило, ладить ся до походу. Похарчував здоровезно, висмарував чоботи шміром, підголив бороду, нашторцував вуса, убрав новий сїрак і заберає ся надягати ленту. Пішов до комори, де лента на клинку звичайно висїла, а ленти нема. Перешукав всї полицї в коморі, перебушував скриню, а ленти нема. А без сеї відзнаки парада немислима! Таж се річ така важна-преважна! Таж сам атаман аж у Віднї тілько й бесїдує, що про ленти, ріжним мінїстрам морочить голови, бо не будь ленти, Україна-Русь пропала, то якжеж тут на злет до Пацикова та без ленти?!...

Час уходить, Кирила з кождою хвилею бере лють страшнїйша. „Де моя лента“?! — заверещав несамовитим голосом сам до себе, бо в хатї нікогісько не було.

„Де моя лента“?! — заревів в друге і трете і повтаряючи сї слова безнастанно кинув ся, мов бішений, перевертати і гаратати всьо, що було в хатї і коморі. Вивернув стіл горі ногами, скинув зі стїни мисник зі всїми мисками, навіть образи порозкидав і потовк, гадаючи там найти свою ленту, але ленти не було. Кирило бігав як несамовитий то по черепю в хатї, то по сїнех, то по коморі, та заєдно верещав: „Де моя лента“?!

— Пане кошовий, ходїм, бо буде за пізно, кричить оден товариш з подвіря.

Се ще гірше розлютило Кирила. Не маючи жінки, щоби на нїй свою злість зігнати, вибіг на сей зазив на подвірє, та до славного товариства: „А най вас шляк трафить, де моя лента? А най вас громи тріснуть, де моя лента? Злодії, опришки, де моя лента? де моя лента, де моя лента?!

На таку енерґічну коменду славне товариство розлетїлось, як би єго не було, та розголосило по цїлім селї, що кошовий Кирило зійшов з глуздів.

Довго ще уганяв Кирило, тряс ся на цїлім тїлї, мов у пропасницї, врештї обезсилений цїлковито кинув ся на постїль і скоро заснув твердо.

Снить ся єму, як то він зібравши славне своє товариство машерує бундючно на злет до Пацикова. Маршова пісня „Гей там на горі Січ іде“ лунає в далеку даль, а червоні ленти, як маковий цьвіт лапають за очи. Приходять на місце, складають чолобитню атаманови. Зачинає ся попис. Приходить черга на товариство Кирилове. Комендирує Кирило завзято, виводить ріжні вихиляси, викрутаси, обертаси, ставить фіґури-піраміди.

Та нещастє хотїло, що найславнїйша товаришка на самім вершку піраміди стративши рівновагу показала сумну штуку, бо упавши поломила руки і ребра. В цїлім товаристві загудїло, зашуміло так лячно, що аж Кирило пробудив ся. Протер очи, дивить ся, а сонечко вже на заходї, глянув по хатї, а в хатї руїна, мов по нападї Татарви.

Отверають ся двері, входить Параска з дитятком на руках. Кинула оком по хатї і остовпіла. Поглянув Кирило на дитину оповиту своєю лентою і також остовпів.

о. Григорий Селяньский.

бленю всякого автономічного житя на Україні, затирає ся всяку народну окремішність Українців, вводить се обмеженя язикові, переслідує ся укр. мову і нині вважає ся її лише місцевим говором. Ало се розбудило ще більшу любов до рідної мови а на Україні з довголітного кріпацтва пробудив ся новий рух народний. З Полтавщини перенїс ся до Києва (1846 Братство Кирило-Методиївске). Около 1762 творять ся по Україні т. зв. громади, котрі заходять ся коло уложеня політичної проґрами для України на демократичних основах. Они вказали яко ціль в Росиї децентралізацию держави або в виді загально державної федерациї, як про се думає більшість укр. інтеліґенциї, або в виді автономії України, як сего бажала тоді зорґанізована меншість.

Ненастанне гноблене, славний окружник Валуєва з 1867. р. і доскулюванє російского чиновництва звернули українські опозицийні живла або в русло російских революционістів або до східної Галичини, щоби там утворити Піємонт для визволеня України. Аж 1905. р. живійший рух український переносить ся знов з Галичини до Києва, де з того часу повстає новий осередок українського народного житя.

Сучасно під впливом розвитку суспільних і народо-господарских відносин втягнено Україну в вир капіталістичної господарки. Проявило ся дальше відокремлюванє населеня і єго політично-суспільних інтересів і витворило посеред укр. суспільности кілька нових сучасних струй політичних.

Найраньша струя націоналістична основує ся на свого рода демократизмі, що проповідує теорию „народного еґоїзму“ і ставить собі задачею компромісову роботу культурну, якої змістом бережене в незмінним виді „народних сьвятощів“, а ідеалом політичним — автономія України але без докладнійшого означеня. Друга струя — то українські радикали. Сї вважають на політичнім полї найважнійшою задачею заведенє і усталенє в російскій державі европейского конституционалізму областно-народною самоуправою для всїх народностий, поселених в Росиї. Для України ся самоуправа повинна проявити ся в заведеню окремого сойму українського, вибираного на основі чотирокрикметникового права виборчого, котрий мав би управляти всїма справами внутрішними краю.

Подібної широкої самоуправи України домагають ся також українські социялїсти, висуваючи хрім того потребу скорої розвязки суспільних питань, звязаних з робітничим рухом, доволї розвиненим на Україні Лише ґрупа Українців, зближена проґрамово до російских констит. демократів (кадетів), не йде так далеко в своїх домаганах політичних і в своїй проґрамі обмежає ся до провінциональної самоуправи для України.

Підчас першої думи українські посли утворили окрему українську громаду і тим виявили почутє своєї народної окремішности.

(Дальше буде).

Полєженє Русинів в Боснї.

(Конець).

На них повинні ми, що живемо серед красших суспільно-економічних та культурно-народних відносин, звернути нашу бачну увагу, повинні застановити ся, як тим, відтятим від нас, братям нашим помагати, як їх одним словом ратувати перед неминучою загибелию серед сербско-хорватского моря. В тім напрямі ми повинні поважно попрацювати і такої праці вимагає від нас вже не лише наша национальна честь, але прямо наш национальний інтерес. Під тим зглядом можемо брати собі примір ось хочби і з Словінців, які не дають загибати национально навіть невеличким словіньским осеблям в далекій Африці, або і в Азиї, не говорячи вже про Америку...

А така праця серед наших переселенців тим лекшею буде для нас, чим буде вчаснїйшою. Аджеж треба нам користати з хвилї, треба нам користати з того, що у наших безталанних переселенців чи то в Бачці, чи в Славонії, чи в Хорвациї, чи вкінци в Боснї бє ще живо руске серце, ще жива традиция давних звязків.

Подаймо отже як найборше помічну руку нашим переселенцям на полудні від Карпат, подаймо тим більше, що они самі чи то устно чи письменно кличуть невпинно до своїх братів в Галичині: „ратуйте нас!“

А при всїм тім не забуваймо, що і між теперішним крижевацким сьвященьством найдемо чимало вірних приятелів і помічників, які вже дали гарні докази своєї любови і пожертвованя для добра наших братів в крижевацкій епархії. Першим з них є очевидно Преосьвященний о. Юліян Дрогобецкий, який по своїм силам дбає про добро своєї диецезиї, утримує в Крижевачу своїм коштом бурсу для хлопців, які опісля кінчать ґімназию і богословіє в Загребі а нераз у Львові, та працюють дальше для добра народів, з яких вийшли, а між якими є і сини наших братів-Русинів, а вкінци — утримує живі зносини з львівскою Митрополією, яка з природи річи повинна бути Материю для всїх руских осель на сьвіті.

Другим великим нашим приятелем в Крижевачі є Впр. ректор духовної семінариї в Загребі, о. Нїяраді, чоловік не лише глубокої науки, але й великої праці і пожертвованя так для цїлої крижевацкої епархії, як головно для наших Русинів. Він також утримує дуже живі зносини зі Львовом, приїздить до Галичини дуже часто, приглядає ся тут нашому житю-бутю, та що доброго у нас бачить, старає ся защіпити в своїй епархії.

Так отже о. Нїяраді старає ся утримати у нас, в Галичині, в наших школах і інститутах як найбільше хорватско-рускої молодїжи, і то так мужеского як і жіночого пола, розумуючи добре, що дім треба будувати від підвалин, що одним словом, в молодежи будучина кождого народу. Він вкінци защепив в своїй вітчині так пожиточний чин Сестер Служебниць; і ще з богато иншими плянами носить ся сей чоловік, які бодай в будучині принесуть великий хосен нашим братям-переселенцям.

Щоби Господь післав і нам подібних єму робітників на народній ниві.

ДОДАТОК.

Спис руских осель в Боснї[1]).

Оселї	Повіт
1) Прнявор	Прнявор
2) Дуброва	„
3) Камениця	„
4) Девятин	„
5) Гайова	„
6) Горішний Раковац	„
7) Горвачане	„
8) Ґмір	„
9) Любінец	„
10) Лиснї	„
11) Бабановиці (пов. непевний; також	здає ся що Прнявор
12) Конюговці (пов. непевний; також	здає ся що Прнявор
13) Радковац (пов. непевний; також	здає ся що Прнявор
14) Моравіца (пов. непевний; також	здає ся що Прнявор
15) Сарджевіца (пов. непевний; також	здає ся що Прнявор
16) Липенїца (повіт непевний; також	здає ся що Прнявор
17) Бось Нові (пов. непевний; також	здає ся що Прнявор
18) Дубіца (повіт непевний; також	здає ся що Прнявор
19) Козарац (повіт непевний; також	здає ся що Прнявор
20) Датляк	Тишан
21) Целїнець	Баналюка
22) Маґлай	„
23) Баналюка	„
24) Ґродішка	Ґродішка
25) Сараєво	Сараєво
26) Лужане	Деревент.
27) Нове село	„

Се є оселї, в яких живуть наші люди більш або менш збитими громадами. Богато одначе порозкиданих є Русинів зовсїм невеликими купками по всїх сторонах Босни. А вже не згадую про тих, які працюють при фабриках (головно при тартаках) та там майже постійно мешкають, як ось прим. в Завидовцях і в Тешлїчи (Tešlič). З тих то причин годї і подати докладну карту Босни з рускими оселями.

[1]) Очевидна річ — за точність не ручу. З моєї сторони робив я, що міг, щоби дістати як найточнїйші дати, та на жаль зібрати зовсїм точні дати було просто неможливо. При тій нагоді маю честь зложити щиру подяку Високоповажаним панам як з Хорвациї, так і з Босни, які були ласкаві дати менї всякі поясненя на мої запити.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Політичне положенє вимагає конечно прискореня переговорів і рішеня парлям. пересиленя, бо наближає ся неминучий речинець полагоди держ. конечностий. На нарадї в президиї міністрів в середу виступив др. Люеґер з домаганєм, щоби заключено розєм для ухваленя буджетової провізориї. Хоч Слав. Єднота мала тим способом дану нагоду в голосованю над будж. провізориєю показати правительству свою силу, відкинено се домаганє. Лише в такім случаю Слав. Єднота згоджувала ся на се, колиб польске коло зобовязало ся, усунути ся при 2-ім читаню провізориї, щоби показати неміч німецко-романьскої більшости правительственної. На таке домаганє не могло пристати польске коло і державну конечність признати невтральною боєвою областю. Вечер в середу і четвер нараджували ся представники польского кола і Слав. Єдноти, а наради признано довіричними. На тих нарадах мав др. Ґломбіньский сформувати новий плян полагоди пересиленя. Вчера, в пятницю мала Слав. Єднота дати відповідь на предлоги польск. кола і взагалї раз заняти ясне становище, чи хоче дальшого єствованя держ. ради, чи §. 14-ий, або стан ex lex, бо иншого виходу нема.

Постанова Слав. Єдноти мала бути відтак предметом нарад клюбів, роботящих сторонництв а колиб справа через переговори проволокла ся, то на всякий спосіб рішенє послїдувало би з почином слїдуючого тижня.

В часї тих ненастанних і безконечних переговорів має важне значінє промова міністра президента бар. Бінерта в палатї вельмож, котра є імовірно останним візванєм парляментарних сторонництв, щоби вийшли з мертвої точки і довели до порозуміня, котре може уздоровити парлямент.

Масариків Cas різко критикує поступованє Слав. Єдноти, котра обструкциєю відтручує инші слав. сторонництва і ослаблює своє становище, коли тимчасом річевою опозициєю могла була показати свою силу правительству. Своєю тактикою Слав. Єднота лише скріпила становище кабінету бар. Бінерта.

Ще острійше осуджує Morawska Orlice, дневник д-ра Жачка, радикалїзм і самолюбство ческих провідників політичних. Про відносини в Слав. Єдноті пише між иншим сей дневник: „Кожде сторонництво, а навіть кождий провідник політичний втратив голову і іде своєю дорогою безмисльно. Про якусь солїдарність супроти сильного национального зєднаного противника нема мови. Причин сего треба глядїти в демаґоґії і аґітациї задля мандатів. Всюди бачимо нечесність і неприличність. Почутє одвічальности супроти народу зовсїм щезло. Такі прояви треба би в інтересї всего народу рішучо поборювати. Нарід потребує людий праці, поважних і здібних, а не пустих баландів, потре-

бує щирих приятелів, а не демаґоґів, що полюють лише на мандати«.

Все тут сказане можна у великій мірі приложити і до руских відноси.

Для полагоди угорского пересиленя має відбути ся імовірно в понеділок коронна рада. Мадярскі часописи тішать ся уже наперед национальними придбанями, одначе з міродатних кругів заперечують рішучо сему. Міністром президентом новоіменованого міністерства мав би стати ґр. Андраші, міністром скарбу др. Векерле, міністром торговлі Кошут. В останних днях усунено кількох жупанів. З того вносять, що в Угорщині будуть „робити“ вибори.

Заграниця.

В болгарскім собранію зобразив президент міністрів Малінов з нагоди розправи над престольною бесідою історию переговорів в справі признаня независимости Болгариї. Президент міністрів підніс, як доносять з Софії, політичні і економічні здобутки Болгариї, яка не лише не обтяжила своїх фінансів, але противно зискала більше як 2 міліони і здобула 309 кільометрів зелізничої дороги. Болгария винна вдячність Росиї і єї монархови за услуги, висьвідчені їй при управильненю питань, дотикаючих справи независимости. Независимість Болгариї є в біжучім столітю одиноким корисним здобутком Славянщини. Що дотикає Сербії, то з нею мусять відносини бути приязні. Прогулька короля в гори Копавник не мала ніякого політичного значіня, але мимо сего послужить до поправи сербско-болгарских відносин, в яких болючою точкою є македоньске питане. Народи в Туреччині повинні мати після відродин Туреччини свободу рішати навіть в справі своєї релігії і народности без вмішувань Сербії і Болгариї. Що до твореня банд в Македонії, підніс президент міністрів поновно, що болгарске правительство не може бути за се відвічальним, що признала Туреччина, найбільше в тім інтересована.

Очевидно під напором зі сторони державного уряду заграничних справ відкинув баварский парлямент постанову в справі зірваня договору що до обопільної видачі проступників, а тим самим усунув „камінь преткновенія“ для Росиї, що змусив навіть царя до так великого збоченя в дорозі до Раконіджі. Референт предложив відкинене внесеня. Президент міністрів відповів, що правительство моглоб з огляду на добрі відносини до Росиї виповісти договір лише тоді, колиб показали ся недомаганя в єго виповнюваню. Але такого поводу нема. З другої сторони хоронив сей договір Баварию від сего, що она не стала збірною точкою для революционерів і анархістичних елементів в Росиї. Погляд, начеб то голосоване парляменту було неприязною демонстрациєю, проти подорожі царя через Баварию, є зовсім безосновний, бо внесене і інтерпеляция мали місце тоді, коли вже офіцияльно було проголошено, що подорож з огляду на лихий стан здоровля цариці зовсім не відбуде ся. Після промови президента міністрів внесене палати послів одноголосно відкинено.

Політичні сторонництва в думі зміняють ся незвичайно скоро. В останніх часах повстало там нове „сторонництво селян“, але не відомо доси, хто дав почин до єго заснованя. Єго членами є всі посли селяни, які держать ще поки що з октобристами. Число членів виносить 40 людий, а при останнім голосованю над аґрарним законом заняли они рішуче становище. Они заявляють, що не мають ніякої політичної проґрами та що кождий з членів має свобідну руку. Солідарно має виступати се сторонництво лише в чисто аґрарних справах. За приміром селяньского сторонництва зорґанізували ся яко сторонництво також „православні духовні“ посли“, яких задачию є беречи інтересів православної церкви і духовеньства. Почин до заснованя єго дав св. синод, який вважає шкідливими наслідки проєктів нових віроісповідних законів, над якими пересправляють тепер в комісиях думи. Третим і найважнійшим сторонництвом в думі є „сторонництво російских националів“, яке числить вже понад 100 членів. В злуці з октобристами мають они перевагу у всіх справах. Почин до него дав сам Столипін і тому тішить ся оно зглядами правительства. Инші сторонництва в думі легковажать одначе се останнє.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: *Собор св. Михаїла*; римо-кат.: Офір. Пр. Діви Марії. — В понеділок: руско-кат.: Онисиї; римо-кат.: Цецилії. — Ві второк: руско-кат.: Ераста; римо-кат.: Клементия.

— **Згадка про пок. д-ра Ярослава Кулачковского** Наш письменник В. Доманицкий, що задля лічення своєї недуги пробуває сего літа в Закопанім у заведеню д-ра Длуского, де лічив ся також незабутної памяти Ярослав Кулачковский, пише у фелєтоні київскої „Ради“ з 17. жовтня с. р. ч. 223. під наголовком »Листи із заграниці«, отсю згадку про сего Покійника, розказуючи про кількох Українців, з якими Доманицкий там познакомив ся. „Дальше був там — пише Доманицкий — вічної памяти Ярослав Кулачковский, директор „Дністра“ і член богатьох україньских институций, людина, що величезні заслуги єго для україньского народа в Галичині зрозуміють лише пізнійше; він був з тих людий, що все житє вкладають в рідну справу, але про них мало й хто говорить і аж тоді, як невмолима смерть вирве з гурту живих, аж тоді починають за небіщиком побиватись і стоячи над єго могилою, вперше пригадують, що він для всіх зробив та якого робітника враз не стало. Покійний Кулачковский був в санаториї зо 2 місяці, але нічого она помочи єму не могла, бо він приїхав з невилічимою хоробою....“

— **Різдвяні переписки листки ілюстровані.** Безповоротно минули часи, коли Русини могли відказувати на недостаток своїх гарних ілюстрованих переписних листків. Сему недостаткови зарадив головно „Сокільский Базар“ у Львові видаючи в кількох літах серию за серию чим раз красших карток, які могли сьміло устояти ся попри чужі того рода видавництва. Не ошибнемо ся, коли скажемо, що виданих »Сок. Базаром« карток розійшло ся доси поверх пів міліона. Останна серия (XI. з черги) зложена з 10 карток появила ся отсе накладом „Сок. Базару“ і по нашій думці, своїм добором та виконанєм стоїть на вижині артизму. Картки мальовані артистом-маляром п. А. Манастирским в красках а виконані в праскій літоґрафії. Переважна часть нової серії відносить ся до надходячих сьвят Різдва, Нового року і Богоявленя. Одна картка коштує 16 сотиків.

— **В справі міжнародного конкурсу** на проєкт памятника Шевченкови в Київі, розписаного обєднаним комітетом, забрав голос в „Ділі“ наш артист-маляр п. Труш і похваляє сей спосіб придбаня як найкрасшого проєкту на памятник. Визначних артистів-малярів і різьбарів Українців є мало, і могло би вийти так, що жюрі зібравши ся до розглядання надісланих праць, могло би застати один, два або ніодного проєкту. П. Труш наводить на примір останний конкурс „Просьвіти“ на проєкт членьскої грамоти. Надіслано 4 проєкти, з чого три були близькі другої нагороди і походили з одної руки, в один без вартости. „Просьвіта“ мусіла проте розписати конкурс вдруге.

— **Іванов Розумнік про Т. Шевченка.** Сими днями появила ся в продажі нова книжка відомого російского критика фільософа, Іванова Разумніка; „Литература и общественность. Сборник статей, I“. Тут надруковано, між иншим, статю „Еще смыслѣ жизни“, що має бути додатком до книги тогож таки автора: „О смыслѣ жизни“, яка вийшла року 1908. і викладає погляди так званого іманентного субєктивізма. В згаданій додатковій статї д. Іванов Разумнік робить пробу „илюстрировать эту точку зрѣнія (тоб то погляди імманентного субєктивізма) примѣромъ великаго, украинскаго поэта Шевченко“. (стор. 217—221) і приходить вкінці до такого висновку: „Поэзія Шевченка являеть ся, быть можеть, лучшимъ примѣромъ соединенія йдей (вѣрнѣе, не столько йдей, сколько чувствъ) имманентнаго субъективизма съ крайнимъ радикализмомъ й демократизмомъ в области йдей соціальныхъ и политическихъ“ (ст. 221.)

— **Огні.** В Білині великій, самбірского пов., вибух в понеділок 15. с. м. вечером сильний огонь, що обняв до пів години будинки 11 господарів, та знищив їх враз з цілим добутком до тла. Люди заледви з житєм повискакували з горіючих хат, а всі річи домашні і господарскі, збіже, а навіть много грошей в готівці — згоріли. Огонь був підложений, але хто підложив, не знати. Обезпечених було лиш 4 господарів, решта ні, тож і біда між ними велика. Милостиві датки на погорівших приймає місцевий уряд парохіяльний (о. п. Лука к. Самбора) в надії, що много краян білинецких, розкинених по цілім краю, поспішить з помочию для своєї бідної братиї. — В Лукавиці згоріла на фільварку велика стодола зі збіжем. Шкода 4.000 К. Огонь мав бути підложений. — В Юськовичах коло Ожидова згоріла корчма, пивниця і шопа, які належали до Й. Ґольда з Золочева. Шкода 1.300 К. Огонь повстав з підпалу.

— **Сніги і бурі.** По кількох теплих і сухих днях похолодніло у Львові і падав дощ а вкінци зачав вже й сніг падати. В скільских горах розпочала ся зима вже 13. с. м. на добре; всі вершки вкрили ся снігом. Послідні дикі гуси виділи там відлітаючі дня 9. с. м. В порівнаню з минулим роком осінь потягнула ся в Скільщині майже о цілий місяць довше, бо торік вже в половині жовтня настала там була остра зима. Та й з декотрих сторін Німеччини доносять вже про сніги. В Берліні впав онодї такий сніг, що, аж здержано на якийсь час комунікацию в місті. Нинішні депеші доносять, що не лиш в Берліні, але й західній та полудневій Німеччині лютила ся страшна буря. В Берліні поперервало всю звязь телеґрафічну і телефонічну з сусідними державами. Подібна страшна буря лютила ся також і у східних сторонах Чехії. З Праги доносять, що буря поперервала лінії телеґрафічні і телефонічні а вся комунікация є незвичайно утруднена. В лісах наробило величезної шкоди. Від вчера однак настало уже спокійнійше. — У Венеції лютив ся знов страшний вихор з дощем а море було так розбурене, що вода залила площу св. Марка і сусідні улиці. Стан води є так високий, що ґондолї не можуть перепливати попід мости сполучаючі деякі улиці, через що комунікация є дуже утруднена.

— **Ліки проти рака.** В новойорских ґазетах надруковано великий реферат про те, що професор Колумбійского університету вигадав сукровицю яка вилічує тяжку слабість — рака, якої доси вилічити не могли. Над сими новими ліками робили богато дослідів і у всіх випадках слабість дуже скоро і остаточно щезала.

— **Виборча соймова реформа на Буковині.** Як доносять часописи, бурмистри міст Радівці, Сучава і Серет вибирають ся під проводом посла Скедля до Відня, аби там запротестувати у міністра-президента проти бук. соймової виб. реформи, як некорисної для Німців. — Останне число „Gazet i Polsk oi“ повідомляє, що польскі посли з буковиньского сойму одержали від віденьского польского кола запевнене, що ухвалена недавно в бук. соймі нова виборча соймова ординация одержить цісарску санкцию напевно.

— **Документи про смерть архікн. Рудольфа.** З Відня доносять: Недавно помер бар. Людвик Вешчер в Америці і полишив записки що до смерти архікн. Рудольфа. Австрийский ґенеральний консуль сконфіскував ті записки. Тепер новойорскі дневники оповіщують комунікат консуляту з повідомленєм, що акти що до траґічної смерти архікн. Рудольфа в Маєрлінґу запаковано до скрині, запечатано і зложено до архіву. В 50 роковини смерти архікнязя будуть ті акти оголошені.

— **Четверо дітий.** Дня 15. с. м. породила в Гатні жінка Івана Маковийчука четверо дітий — 3 дівчині а 1 хлопця. Хлопець помер таки того самого дня, а дівчатка жиють. Діти добре розвинені і зовсім здорові.

— **Борба против двобою в Німеччині.** Німецка Ліґа против двобоїв, що є відділом міжнародної Ліґи против двобоїв, відбула в Вірцбурґу, давній столиці князїв-епископів франконьских, загальні збори. Предсїдателем зборів був ґр. Войтїх д' Ербах Фаєрштенав (d' Erbach-Feuerstenau). В зборах взяли участь Отець Раймонд з ордену Братів проповідників, що був перед вступленєм до монастиря князем Левенштайн, князь von der Leyen, предсїдатель відділу баварскої Ліґи, Таляр, посол з Вірцбурґу і много инших визначних осіб з Німеччини. Кромі того взяли участь в зборах відпоручники австрийскої Ліґи против двобоїв з Відня і Праги. На довірочнім засїданю підніс відпоручник з Монахова противорічність, яка заходить межи німецким карним кодексом, що забороняє строго двобій а помежи цісарским рескриптом Вільгельма I., що допускає в певних случаях двобій помежи військовими особами. Сим відпоручником був др. Штайнберґер, котрий жадав також, щоби справа була порушена в нім. держ. раді. Сему супротивив ся предсїдатель зборів, заявляючи, що се рівнало би ся впроваджуваню політики межи членами Ліґи, що є зборонене статутом. Ся точка зістала отже усунена з порядку. По сім збори вислухали з занятєм звіту о сьмілих виступах університетскої молодежи против двобоїв. — На вечірне засїданє, яке було уже публичне, прибуло чимало слухачів університету з ріжних виділів і то навіть таких, в яких удержав ся звичай двобоїв. Предсїдатель ґр. Ербах висказав надію, що двобій зістане колись усунений з усіх країх християньских, як се стало ся уже в Анґлії. Почім уділив предсїдатель голосу Отцю Раймондови. Бесїдник збивав з такою силою і пересьвідченєм пересуди і розумованя приклонників двобою, що єго бесїду оплескувано грімко і з ентузиязмом. Ми против-

ники двобоїв, говорив між иншим бесїдник, не хочемо також, щоби нарушувано нашу честь. Наші засади є добрі і находять численних приклонників навіть помежи кругами військових осіб. В Іспанії зробила протидвобійна Ліґа великаньскі поступи, а се має о стілько більше значінє, що король Альфонс приняв протекторат над Ліґою іспаньскою. Двох бесїдників послїдного конґресу проти двобоїв, що відбув ся в Будапештї, дістали навіть відзнаки від короля Альфонса. Італїйский король похваляє рівнож наші засади, єго мінїстер війни видав рескрипт против двобоїв, а мінїстер справедливости випрацював проєкт закона що до тої справи. Навіть нїмецке правительство бажає собі, щоби двобої устали. Велика більшість нїмецкого народу стоїть за нами, тепер треба навернути уже тілько тих, що вважають двобій яко конечне зло. Преса повинна помочи нам до сповненя тої важкої задачи, виступаючи проти двобоїв. Належало би понад все бажати собі, щоби ті, що стоять на вижинї, заявили ся против двобоїв, позволяючи, щоби в кодексї карнім поміщено приписи проти двобоїв, особенно в офіцирских корпусах. — Предсїдатель подякував горячо Отцю Раймондови за єго бесїду і пригадав, що цїлию Ліґи є зібрати представителїв з кругів духовних, полїтичних і фільософічних. Другий бесїдник Гіммельштерн, професор унїверситету в Гайдельберзї, говорив на тему: чи в теперішних часах має єще двобій основу бутя? До якого заключеня він дійшов се, можна догадати ся. Слухач унїверситету в Липску Поль говорив о руху унїверситетскої молодежи против двобоїв і подав гадку, щоби заложено гоноровий суд з осїдком в Ґеттинзї. Сей суд чести мав би розглядати афери, які би повставали помежи студентами. Рішено вкінци скликати на 27. лютого слїдуючого року до Галлї федерациї студентів, щоби они установили гоноровий суд. (За „L' Univers).

— **Дрібні вісти**. Вінчанє п. Миколи Данилюка, укінч. богослова, з п-ною Одаркою Питликівною відбуде ся дня 22. с. м. о 7. год. вечером в церкві в Сїльци беньковім (поч. Добротвів). — Бурмистром м. Горлиць вибрано п. Феликса Тарчиньского, власт. дроґуериї. — Нова розправа проти Давидяка, убийника Штофів, відбуде в грудневій каденциї присяжних судів.

Оповістки.

— **Загальні збори „Львівского Бояна“** відбудуть ся в комнатах „Рускої Бесїди“ дня 30. падолиста с. р. о год. точно 7. вечером з слїдуючим дневним порядком: 1) Відчитанє протоколу з попередних загальних зборів, 2) звіт уступаючого Видїлу, 3) звіт касовий, 4) звіт контрольної комісиї, 5) іменованє почетних членів, 6) вибір Видїлу, 7) внесеня, 8) інтерпеляциї. У Львові дня 20. л. падолиста 1909. За Видїл „Львівского Бояна“: *Др. Кирило Студиньский*, голова, *Богдан Вахнянин*, секретар.

— **Заг. збори** членів зареєстр. тов-а ткачів в Комарнї відбудуть ся дня 28. с.м. о 4. год. в салї задатк. тов-а в Комарнї. — Надзв. заг. збори „Каси ощадности і позичок“ у Львові відбудуть ся 28. с. м. о 5. год. в льокалї читальнї „Просьвіти“ (при ул. Гавзнера 10.).

— **Перенесенє**. Намісник перенїс старшого повітового комісаря Жиґмонта Кретшмера з Борщева до Львова.

— **Практичний курс для управителїв і касиєрів** Спілок ощадности і позичок (системи Райфайзена) уладжує видїл краєвий в часї від 9. до 22. грудня с. р. у Львові. Кандидати мають вносити за посередництвом своїх Спілок поданя до Бюра Патронату в видїлї краєвім найпізнїйше до 30. листопада с. р.

Посмертні † оповістки.

— **Евгенія з Козловских Карачевска**, вдова по сьвященику, упокоїла ся дня 18. с. м. в 61. роцї житя в домі свого сина, судиї в Старім Самборі. В. ї. п.!

Наука, штука і лїтература.

— **У Київі** небавком вийде в перекладї на українську мову книжочка А. Доброумова: „Руководство по счетоводству для небогатыхъ обществъ потребителей“.

— **Нова книжка**. Вийшла нова книжка українського видавництва „Знаття — то сила“. Д. Сїромаха: „Про фінансову науку“ з додатком двох статий М. Порша.

Надіслане.

(На сю рубрику редакция не відповідає).

ОКУЛЇСТ

Др. Ярослав Грушкевич

ординує від 1. листопада 1909.

в **СТАНИСЛАВОВІ**, ул. Собіского 20.

Гомеопат Др. Дорнфест

ординує

Львів, ул. Сикстуска ч. 14.

лїчить всїлякі недуги, також застарілі гомеопатичною методою. Електротерапія, масаж, радиотерапія. Брошурки „Спосіб лїченя“ за присланєм 1 К 20 с в марках. 105(1—10)

Всїм, що потребують **рільничих машин** як: січкарнї, млинки, молотїльнї, керати і т. п., млини, мотори ручні і бензинові, поручаємо як найгорячійше загально знану фірму: **ЛЕОПОЛЬД ГЕРРМАНН**, фабрика машин і млиньских каменїв у Львові, ул. Городецка 14 А.

98 (5—6)

Телеґрами

з дня 20. листопада.

Відень. Цїсар санкцинував закони ухвалені гал. соймом в справі: дозволу громадї Беч (пов. Горлицї) поберати громадскі оплати від псів; дозволу громадам Борислав, Каньчуґа і Кулачківцї (пов. Коломия) поберати гром. оплати від алькоголевих напитків.

Петербург. Фінляндский сойм розвязано і розписано нові вибори на 11. лютого. З Петербурґа вислано до Фінляндиї війско, а се ґвардию козаків і піхоту, щоби спинити можливі заворушеня.

Відень. Парляментарна комісия польского кола ухвалила: Навязуючи до ухвали сторонництв нїмецких з дня 19. с. м. парл. ком. поль. кола поручає президиї кола вести пересправи зі Слав. Єднотою і провідниками нїмецких сторонництв в справі введеня на дневний порядок палати послів нарад над буджетовою провізориєю.

Брукселя. Палата послів ухвалила увільнити сьвящеників і монахів від військової служби. Ухвалено також знести заступство у війску

Для читальнї є на продаж дуже гарна сцена з декорациями за дешеві гроші. Близші поясненя дасть письменно п. Микола Душеньчук у Львові, ул. Сикстуска ч. 46.

Пошукує місця до заряду дому

особа інтелїґентна, варить добре і займе ся господаркою під адресою »Будучність« poste restante в Станиславові. 103(3—4)

Переписні листки

з погрудєм Івана Мазепи можна набувати в адмінїстрациї „Руслана“, в „Сокільскім Базарі“ або в книгарнї Тов-а ім. Шевченка у Львові. Примірник 6 с.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 30. листопада 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В недїлї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білети вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Кароля Людвика ч. 5.

Для прикрашеня кожхат і Читалень!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО в домовинї і МОГИЛА ШЕВЧЕНКА над Днїпром

Картини Сластьона виконані в артист. інститутї Анґерера у Віднї у величинї 24+30 cm. можна набути в книгарнї Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10; за 80 сотиків без пересилки, за 1 К з пересилкою (franco). Прибуток з ровпродажи жертвував радн. Ол. Барвіньский на памятник Т. Шевченкови в Київі.

Церковні річи

КРАСНІ і ДЕШЕВІ ПРОДАЄ

„ДОСТАВА“

основана руским духовеньством — **в Станиславові** при ул. Смольки ч. 1, а **у Львові** при ул. Рускій ч. 20 (в каменицї »Днїстра«).

Там дістане ся ріжні фелони, чаші, хрести, лїхтарі, сьвічники, тапи патерицї, кивоти, плащеницї, образи (церковні і до комнат), пьвіти і всякі другі прибори. Також приймають чаші до позолоченя і ризи до направи.

Удїл виносить 10 К (вписове 1 К), — за гроші вложені на щадничу книжку платять 6%.

29 (26—?)

Важне для Селян!

Від 500 до 1500 К машина до виробу цементового промислу. Одна машина виробляє дві **дахівки** на раз, **денно 500 штук. Цегол 1500 до 3000 штук денно.**

На складі:

Дім комісово-тоговельний

І. Зубика

18(12—?) **Львів, ул. Млинарска ч. 2.**

Бюро учительске і службове

Марії Нємчиновскої, Львів, площа Академічна 3

Товариство взаїмного кредиту

„Днїстер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Днїстер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти удїлу.

Цїлею Товариства є **удїлюванє кредиту** своїм членам рільникам **обезпеченим в „Днїстрі“ від більше лїт.**

Проценти від вкладок 4%, без потрученя податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекциї Товариства в годинах урядових, **від 8. до 2. год. в полудне.**

Конто в Щадницї почтовій ч. 35.527.

Конто жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі	К 2,848.890·—
Удїли членьскі	К 262·994·—
Позички удїлені	К 3,396·002·—

Канцеляриї Товариства отворені перед полуднем.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук**.

З друкарнї В. А. Шийковского.